

УДК 001.3

Книш М. – ст. гр. РПс-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ТЕХНІКИ ТА МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Науковий керівник: Габрусєва Н.В.

Knish M.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

PROBLEMS OF EVALUATION OF TECHNOLOGIES AND MODELS OF DEVELOPMENT OF MODERN TECHNOLOGIES

Supervisor: Gabrusyeva N.V.

Ключові слова: сцієнтизм, антисцієнтизм, наука, модель

Keywords: scientism, antiscentist, science, model

Проблема оцінки техніки є надзвичайно гострою і актуальною. В сучасній культурі і філософії сформувалися дві протилежні позиції щодо цього питання. Це – сцієнтизм і антисцієнтизм. Сцієнтизм (лат. *sciencia* - наука) полягає в абсолютизації стилів і методів точних наук, проголошення науки (а відповідно і техніки) вищою культурною цінністю з одночасним виявом зневаги до соціально-гуманітарної проблематики. Антисцієнтизм (гуманітарний підхід) навпаки, звертає увагу на негативні, непередбачувані наслідки НТР, піддає критиці прояви дегуманізації науки, випадки її «заангажованості». Крайнім варіантом антисцієнтизму є оцінка науки (і техніки) як ворожої щодо людини сили.

Ці дві філософські позиції знаходять свою конкретизацію в різноманітних моделях розвитку техніки і сучасних технологій. Одна з них є традиційною, або моделлю НТР. Ґрунтується вона на принципах технологічного детермінізму. Вона виходить з необмежених сподівань щодо можливостей людського розуму. Технологічний прогрес у межах даної моделі сприймається як найвище благо та основа всіх позитивних соціальних змін. Альтернативні думки, які пов'язані з обмеженістю природних ресурсів і можливостей адаптації довкілля відкидаються. Стверджують, що людський розум буде спроможним в історичній перспективі підшукати заміники всім невідновлювальним ресурсам; відкидають тезу про обмежену здатність природи впоратися зі зростаючим техногенним тиском; безмежно вірять в потужність розуму наших нащадків. Зникнуть річки – створимо штучні озера; згинуть ліси – насадимо сади тощо.

Позицію «золотої середини» займає одна з домінуючих і найбільш впливових на Заході моделей - «загальна модель». Ця модель зумовлена нашою активністю щодо реалізації масштабних і довгострокових технічних проектів, та, водночас, нашим незнанням наслідків до яких призведе їх реалізація. Прихильники даної моделі розглядають технічний прогрес як неминуче явище. Проте менеджер, який приймає рішення про технічну інновацію повинен бути попереджений і компетентний.

«Модель обмеження» узагальнює підходи, які базуються на необхідності обмеження людських потреб або масштабів технічних проектів. Тут досліджуються ті критичні межі, за якими вдосконалення техніки робить більше шкоди ніж користі.